

V. Benedicantur Eulogia hac formula, quæ in dicto Canone præſcribitur: "Domine ſancte, Pater omnipotens, æterne Deus, benedicere digneris hunc panem tua ſancta & ſpiritali benedictione, ut ſit omnibus ſalus mentis & corporis, atque contra omnes morbos & univerſas inimicorum inſidias tutamentum. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium tuum, panem vitæ qui de cælo deſcendit, & dat vitam ac ſalutem mundo, & tecum vivit & regnat, &c."

VI. Præterea ex hoc Canone patet, Eulogias ſive panem benedictum olim deſumptum eſſe ex panibus oblatiſ pro conſecratione; quod & apud Græcos ſervatum fuiſſe teſtatur Caballus in expoſitione Liturgiæ cap. vii. "Sacrificio peracto, ait, Sacerdos oblatum panem, ex quo ſacrum panem abſcudit, in multa diviſum tradit fidelibus: ut qui ſanctus ſit, eo quod Templo fuerit dedicatus & oblatiſ. Illi autem cum reverentia ſuſcipiunt, & dextram deoſculantur."

VII. Poſtquam verò hodierna illæ graciles & rotundæ hoſtiæ pro conſecratione conſici cœperunt, Parochiani aut unus pro omnibus panem offerre cœperunt, qui per Parochum benedictus, Parochiani intro Miſſarum ſolemnia diſtribuitur in ſignum communionis; ſive ut teſſeram, quam Chriſtiani à ſuo Parocho accipiunt, in ſignum fraternæ communicationis in fide & charitate.

VIII. Cum autem hæc unio & conſeſſatio ſpecialiter eſſe debeat inter fideles unius Parochiæ; ut pote unam quaſi Eccleſiam conſtituentes, etiã hoc unitatis & charitatis ſymbolum in ſolis Eccleſiis Parochialibus ſub Miſſa Parochiali diſtribendum eſt. V. Conc. Rothomag. 1581. tit. 9. num. 23.

IX. Optandum eſſet, ut nobiles aliique, tum in recipiendo, tum offerendo Pane benedicto, meminiſſent, panem hunc eſſe vicarium ſacroſanctæ Euchariſtiæ, ideoque à ſanctis Patribus appellari *αυδαγον* & itã cum humilitate accipiendum, ut monet Franciſcus Le Roy Antecellor Aurelianenſis in tractatu De juribus honorificis in Eccleſia lib. 1. c. 12.

X. Hic oſtendit inſuper eodem loco, hujus panis oblationem & acceptionem juribus honorificis eatenus annumerari; quod nobiles, aliique honoratioribus perſonæ in illius præſentatione & receptione aliqua prærogativa gaudeant; quod & aſſertit Matthias Mareſchal in ſuo tractatu gallico *Des droits honorifiques*, titulo *De diſtributione panis benedicti*; teſtaturque, panem benedictum ordinari præſentari Toparchis, Nobilibus, Officialibus, aliique ſecundum gradus & officii prærogativam; quantumvis rationi magis conſonum videretur, eum diſtribui primo occurrenti, quemadmodum ſacra Euchariſtia diſtribui ſolet, cujus hic panis eſt quoddam ſymbolum, Hæc ille.

XI. Occaſione prærogativæ nonnunquam quaſtionibus liteſque oriri notat idem Matthias; ac ſignanter ſub initium hujus ſeculi quaſtionem fuiſſe ſuper præſentatione hujus panis inter uxorem Patroni & Parochianos; illa ſuſtinente ſibi privatim competere vice ſui mariti prærogativam præſentandi panem benedictum; quod & ipſi per tres ſententias conformes adjudicatum fuit.

XII. Inſuper ex citato Canone Nannetenſi conſtat, ipſam Euchariſtiam ex pane à populo oblato fuiſſe conſectam; quod & indicat Sacramentarium S. Gregorii apud Pamelium pa. 179. Poſtquam enim præcepit cantari Offertorium, ait: "Et offeruntur à populo oblationes & vinum, è quibus in altari ponuntur, ut ſacrentur."

Item Ordo Romanus loco citato ait: "Archidiaconus accipiens oblatas ponit tantas ſuper altare, quantum poſſunt populo ſufficere."

XIII. Quin & nonnullæ, quæ etiamnum hodie ex-

tant in Miſſali, orationes *Secreta*; quæ olim dicebantur *ſuper oblata*, hunc morem evidentiter ſupponunt; ac præ cæteris oratio *ſecreta* dicenda Dominica V. poſt Pentecoſten hiſ verbis expreſſa, "Propitiare Domine, ſupplicationibus noſtris: & has oblationes famulorum famularumque tuarum benignus ailume; ut quod ſingulis obtulerunt ad honorem, ſingulis proficiat ad ſalutem."

XIV. Quo tempore populus deſerit panem & vinum in Miſſa offerre, incertum eſt. Hoc conſtat, quod tempore Honorii Auguſtini moris jam eſſet, loco panis ſive farinae *denarios* offerri; creditque Honorius, mutationis hujus originem rariori Fidelium communioni adſcribendam: "Quia, ait, populo non communicante, non erat neceſſe, panem tam magnum fieri, ſtatutum eſt, eum in modum *denarios* formari; & ut populus pro oblatione farinae *denarios* offerret, In Gemina animæ cap. 58."

XV. Addit deinde Honorius: "Qui tamen denarii in uſum pauperum qui membra ſunt Chriſti cederent, vel in aliquid, quod ad hoc ſacrificium pertinet."

Verum ut advertit Chriſtianus Lupus Diſſertatione II. præmiali ad tomum III. Schol. in Canones cap. 11. Hæc puritas, quod non eſſet Apoſtolicæ legis, & quod priorum oblationum emolumentis aut non poſſent, aut nolent privati Sacerdotes, non diu permaſit: uti antea panis & vinum & farina, itã & hi denarii illis pedetentim appropriari cœperunt. Et hæc fere ubique eſt hodierna diſciplina, ut oblatis *denarii* inter Miſſarum ſolemnia ad altare cedant Sacerdoti; niſi alio titulo alteri competere oſtendantur: ſed de hoc jure latius infra, ubi de Decimis aliſque Eccleſiaſticis proventibus agetur.

XVI. Illud hic inſuper monet Chriſtianus Lupus, quod poſtquam denarii oblatis in uſum Sacerdotum cedere cœperunt, hinc ob avitam populi, de Cleri avaritia & nimis proventibus calumniam, deſecerit paulatim etiam denariorum oblatio, contracta ferè ad ſolam Miſſam in exequiſ defunctorum. Accedens (pergit Lupus) Eccleſiarum, Altarium in eadem etiam Eccleſia, Sacerdotum, plurium quotidie in eodem quoque; Altari Miſſarum multiplicatio iſtam conſtractionem ſtrenuè adjuvit.

XVII. Hunc oblationum morem & inſtitutum ab Apoſtolorum tempore ad nos devolutum; ac injuria temporum pene abrogatum, variæ, Synodi poſterioribus hiſ temporibus reſtituendum decreverant, atque præ cæteris Synodus Mediolanenſis IV. ſub S. Carolo parte 2. cap. 15. declarat, "oblationum inſtitutum, quo gravius hiſ temporibus à fidei doctrinæque Catholice hoſtibus exagitur, & languente pietatis ſtudio, quo magis à Fidelibus negligitur, hoc diligentius ſervari, atque ad executionis uſum, ubi intermiſſum eſt, revocari convenit, cum præſertim & ad divinum cultum pertineat, & populis ſalutare ſit, ad expiandaque peccata utile."

Poltea monet Episcopos, ut omni modo curent, ut in ſolemnitatibus Domini, diebusque Dominicis, ac Feſtis item, quos coli, aut præcepti, aut conſuetudinis eſt, omnis Chriſtianus aliquid, prout ſua quiſque pietate devotioneque maluerit, Deo offerre procuret, idque in Eccleſia vel Cathedrali, cum ad Miſſa Sacrificium, quod ſolemniſ celebratur, vel in Parochiali cum Parocho convenit.

Quo gratius autem Deo ſit quod offerunt, ad præſtandum accedant *Fideles intima animi pietate, ſpirituâ hilaritate, ſanctâ charitate, omniſque Chriſtiana devotionis teſtificatione.*

XVIII. Hujus quoque inſtituti reſtitutionem multum arſit Synodus Colonienſis anno 1549. cap. 20. declaratque illud pene totum abire cœpiſſe in deſuetudinem,

nem, hominibus piis cauſam & originem offerendi ad altare ignorantibus & impis cupiditate Sacerdotum uſum illius introductum calumnioſè aſſerentibus.

Quapropter præcipit Verbi Divini Concionatoribus, ut populo veritatem rei iſtius & utilitatem exponant; hortenturque omnes ſequi Majorum ſtudia, ut vel exigui manuſculi oblatione ſua pro rebus à Deo acceptis oſtendant gratitudinem.

En primum motivum, quo populus ad hunc ritum excitandus eſt.

Deinde ſubjungit alterum motivum: *Quo etiam preces Eccleſiæ in eos conquadrant.* Certum enim eſt, jam pridem Eccleſiam voluiſſe ſpecielem in Miſſa memoriã Offerentium fieri; atque plures etiamnum recitari orationes ad Offerentes ſpecialiter directas; uti capite ſequenti latius oſtendetur.

Præterea monet Concionatores, "ut inculcent eis, quod Deus non tam ad dona, quàm ad voluntatem & mentem piorum reſpiciat: quamquam locupletes & divites convenit eſſe liberaliores, quo gratitudinis ſignum de ſe amplius præbeant, & teſtentur ſe à Deo ad Deum honorem & cultum habere quicquid habent."

Merito hic præmonuit Synodus, ut hæc populo proponantur & inculcentur à Concionatoribus, illa præſertim qui de oblationibus populi non participant, ad cupiditatis ſpeciem TOLLENDAM.

XIX. Denique S. Carolus paternarum traditionum atque Canonice diſciplinæ zeloliſſimus conſervator, & inſtaurator, in citato Concilio IV. decrevit: "Ab iſtis oblationes ne recipiantur, ut antiquo Canone vetitum eſt, qui ſcilicet inter ſe iniquo animo deſidentes, inimicitias exercent, qui uſurarii, meretrices, ſacrilegi, raptores, quive alio nomine publicè notorièque criminoli ſunt."

Canon antiquus, cujus hic meminit S. Carolus, eſt Canon 93. Concilii Carthaginenſis IV. relatus apud Gratianum Diſt. 9. Can. 2.

XX. Tametiſi optandum eſſet ut juxta mentem Eccleſiæ, puriorèque ejus diſciplinam, hujusmodi notorii & ſcandaloli peccatores ab altaribus removerentur; nec ad Offertorium admitterentur, nihilominus magna prudentia & moderatione opus eſt, ut Parochi præſertim, ac inferiores Presbyteri eam diſciplinam, ubi planè abolita eſt, revocent meritoque priuſquam quidquam attentent, Episcopos aliſque Superiores conſultent: qui & factis Canonibus ab una parte: & temporum, perſonarum conditione aliſque circumſtantiis ab altera parte ritè expenſis, judicent, qualiter expediat, Canonicam hanc diſciplinam eſſe executioni mandandam.

XXI. Neque illud dubium eſt, quin publici ac notorii peccatores nonnunquam ad offerendum oblationes ad altare admittendi ſint; tametiſi ad ſacram Euchariſtiam nullatenus eſſent recipiendi, imo publice etiam rejiciendi, ob evidens periculum ſacrilegii in hac admiſſione, non item in illa concurrens, nec non majus ſcandalum ex admiſſione ad ſacram Euchariſtiam, quàm ex admiſſione ad offerendum veriſimiliter oriturum.

CAPUT V.

De Honorario Miſſæ, de quibus ejus occaſione populus inſtruendus?

1. Unde factum ut Denarius extra Miſſam Sacerdoti offerri cœperit?
2. Quo tempore hoc captum fieri?
3. Pecuniaria eleemoſyna ſeculo IX. nota fuit.
4. Ex hac eleemoſyna paulatim invaluit, ut laici voluerint Miſſas ſpeciales pro ſe celebrari, quod initio vetitum videtur.

5. Idipſum erroris arguit Walafridus Strabo.

6. Olim arbitrio Sacerdotis relictum, utrum unum pro multis an ſingula pro ſingulis offerentibus Sacrificia celebraret.

7. Hodie prohibitum plura honoraria à pluribus accipere; & uno Sacrificio ſatisfacere.

8. Sacrificium, quo hodie pro offerente Honorarium ſpecialiter offertur, pluribus commune eſt.

9. Proponitur dubium circa prohibitionem accipiendi plura Honoraria pro uno Sacrificio.

10. Hodie non minus, quam olim, Sacrificium inſignis valoris eſt.

11. Olim offerentes in Miſſa non petebant ſpeciales pro ſingulis Miſſas.

12. Offerentes Honoraria hodie volunt celebrari pro ſe ſpeciales Miſſas.

13. Sacerdotes ea lege Honoraria accipientes tenentur pro ſingulis Miſſis ſingulas celebrare.

14. Decretum Alexandri VII. in materia Honorarii.

15. Reſolutio S. Congregationis in eadem materia.

16. Decreta Pontificum & reſolutiones S. Congregationis inſidelitatem & avaritiam Sacerdotem damnant ferunt.

17. Idipſum ſeculo XIII. oſtendit Archiepiſcopus Cantuarienſis.

18. Conciliatur doctrina Walafridi Strabonis cum cenſuris Pontificum.

19. Non minus hodie, quam olim Sacrificium pluribus Miſſis aſſiſtentibus pro ratione devotionis prodeſt.

20. Honorarium hodiernum eſt quoddam oblationis ſpecieſ, & itã à populo offerendum.

21. Monendus eſt, ne nimium fidat multitudini Honorariorum.

22. Ut quis ſit particeps Sacrificii quid requiratur?

23. Sacrificium non applicatur pro ſolo Sacerdote arbitrio.

24. Quæ fuerit occaſio eam opinionem imputandi Eccleſiæ?

25. Pauperes æque ac divites Sacrificii particeps eſſe poſſunt.

26. Quid operetur ſpecialis Sacerdotis applicatio?

27. Plus prodeſt devotè Miſſa aſſiſtere, quam curare proſe ſpecialiter celebrari.

28. Eccleſia præcepit Miſſa intereſſe, ſed nunquam præcepit curari Miſſas ſpeciales celebrari.

1. Invaluiſſet vice panis & vini offerri in Miſſa *denarios*, idque in uſum Sacerdotis celebrantis, tandem viſum eſt, idipſum, quod in Miſſa offerre licebat, quoque ante vel poſt Miſſam offerri poſſe.

Itaque dum jam ſenſim oblatio inter Miſſarum ſolemnia pene ceſſabat, atque in Miſſis præcipuè privatis oblatio parum nota eſſet, tunc qui pro ſe ſpecialiter tamquam offerente Miſſam celebrari, & orari volebat, id oblato *denario* à Sacerdote poſtulabat, atque hinc ille *denarius*, quem hodie *Honorarium*, aut *ſtipendium* Miſſæ vocamus.

II. Quo tempore denarii in Miſſa oblatis in uſum Sacerdotum cedere cœperint, & quando ceſſante oblatione in Miſſa, *denarius* extra miſſam Sacerdoti offerri ab his, qui pro ſe Miſſam celebrari petebant, incertum eſt.

Sæpius laudatus Joannes Mabillonius in præſatione ad primam partem ſeculi III. Benedictionum num. 62. fatetur oblationi panis & vini à laicis antiquitus fieri ſolitæ, ſuſceſſiſſe eleemoſynam pecuniariam Presbytero factam, quam *ſtipendium* vocant: videturque ipſi, id fieri cœptum ſeculo VIII. ſaltem in miſſis privatis, non tamen ubique paſſim ante ſeculum XII.

III. Pecuniaria

III. Pecuniariam eleemofynam ſatis aperte designat Chrodegangus Metentis Episcopus in regula Canonicoꝝ scripta sub initium ſeculi IX. ubi *cap. 32.* Et ſeculo II. pecuniam in uſum Sacerdotis, etiam extra Miſſarum ſolemnia, oblatam fuiſſe teſtatur Petrus Damiani *lib. 5. epiſt. 15.* at hujusmodi pecunia oblata *admiſſionem & in Clerico & in Monacho tunc male eluſiſſe* aduertit Chriſtianus Lupus. Vide Diſſertationem meam De penſionibus.

IV. Hinc factum (ait Mabillonius) ut laici ob modicam ſtipem ſingulas quique Miſſas ſibi arrogarent.

Hanc uſum introduci captum reprehendere videtur Eugenius Papa II. in Concilio Romano anno 826. *Cap. 17.* "Presbyteri nullius blan dantur aut ſuadeantur ſermonibus, ut non omnium ad ſe concurrentium, in quibuslibet ſacris locis oblationes ad Miſſarum ſolemmitates recipiant: quia cum mediatores Dei hominumque exiſtant, in exercendis votis relaxandiſſime que peccatis largiſſimam debent orationem peragere." Idipſum repetit Leo IV. in Synodo Romana.

V. Eodem tempore Walafrius Strabo naſcentem ejuſmodi morem erroris arguit in libro *De rebus Eccleſiæ. cap. 22.* "Sed & in hoc error non modicus videtur, quod quidam ſe non poſſe aliter plenam commemorationem eorum facere pro quibus offerunt, niſi ſingulas oblationes pro ſingulis offerant, vel pro vivis & defunctis non ſimul autimant immolandum, cum verè ſciamus unum pro omnibus mortuum, unum panem eſſe & ſanguinem, quem univerſalis Eccleſia offert. Quod ſi cui placet, pro ſingulis ſingulatim offerre; pro ſolius devotionis amplitudine, & orationum augendarum delectatione id faciat, non autem pro ſtulta opinione, qua putet unum Dei Sacramentum, non eſſe generale medicamentum."

VI. His Walafrii Strabonis verbis relatis ait Cardinalis Bona *lib. 2. Rerum Liturg. cap. 8. num. 7.* "Hæc ſententia illi, cuiusque Sacerdotis arbitrio ſeu devotioni relinquitur unum pro multis offerentibus Sacrificium, aut ſingula pro ſingulis celebrare. Noſtrorum veterum temporum alia conditio eſt, alii mores: nec ullus ignorat, quid de hac re ab Apoſtolica Sede ſtatutum ſit."

Finalibus his verbis indicati quæ tum ſub Urbano VIII. tum Alexandro VII. in hac materia decreta fuerunt, hæc obſcurum eſt.

VII. Et quidem ſacra Congregatio Cardinalium ſuper interpretatione Concilii Tridentini auctoritate Urbani VIII. anno 1625. declaravit: "Ubi pro pluribus Miſſis, etiam ejuſdem qualitatis celebrandis ſtipendia quantumcumque incongrua & exigua, ſive ab una, ſive à pluribus perſonis collata fuerunt, aut conferuntur in futurum Sacerdotibus, Eccleſiis, Capitalis, Collegiis, Hoſpitalibus, Societatibus, Monaſteriis, Conventibus, Congregationibus domibus ac locis piis quibuſcumque, tam ſecularibus, quam Regularibus, ſacra Congregatio ſub obteſtatione divini iudicii mandat ac præcipit, ut abſolute tot Miſſæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemofynæ præſcriptæ fuerint, ita ut alioquin ii, ad quos pertinet, ſuæ obligationi non ſatisfaciant; quin imò graviter peccent, & ad reſtitutionem teneantur."

VIII. Quid igitur? probavitne Urbanus VIII. ita pro uno offerri poſſe Miſſæ Sacrificium ut illi ſoli & non aliis pluribus proſit; aut pro uno ſolo reliquis excluſis offerri poſſit quod errorem non modicum, & opinionem ſtultam eſſe, dixit Walafrius? nequaquam ſanè. Nec enim minus Sacrificium Miſſæ hodie, quam olim, etiam illud, quod ratione accepti ſtipendii à Sacerdote pro aliquo particulari ſubſtricta, ut vocant, intentione celebratur, pro omnibus fidelibus Chriſtianiſſis at-

que defunctis offertur, Nec minus in Miſſis illis, quas accepto ſtipendio pro aliquo particulari celebrat Sacerdos, quam in aliis liberæ, ut ajunt, intentionis, à Sacerdote inſtituitur *memento vivorum & mortuorum*, ubi Sacerdoti liberum manet, non obſtante ſtricta intentione, ſpeciale aliquorum memoriam facere; quin ex præſcripto Miſſalis ſubjicit: *Et omnium circumſtantium quorum tibi ſides cognita eſt, & nota devotio, pro quibus tibi offerimus, &c.*

Unde & Synodus Tridentina docens, Miſſas nullas eſſe proprie *privatas*; ſed omnes cenſendas eſſe *communes*, hinc inter cæteras rationem reddit: "Quod à publico Eccleſiæ Miniſtro non pro ſe tantum, ſed pro omnibus fidelibus, qui ad Corpus Chriſti pertinent, celebrentur." *Seſſ. 22. De Sacrificio Miſſæ cap. 7.*

IX. Cur ergo Sacerdos à pluribus honorarium ſive ſtipendium accipiendo non ſatisfacit unum pro omnibus Sacrificium offerendo; quemadmodum olim, dum oblatio panis & vini in Miſſa fieri ſolebat, uno eodemque Sacrificio pro pluribus offerentibus oblato ſatisfaciebat? num forſan qui hodie ſpecialiter pro ſe petunt, dato ſtipendio, Miſſam celebrari, aliquid plus de Sacrificio participant; quam olim participant offerentes in Miſſa; vel offerentes plus participant, ſi pauci, quam ſi plures offerrent?

X. Sicuti ipſum ſacrificium Miſſæ ſemper fuit quantum ex parte Chriſti primarii offerentis, & Hoſtiæ oblatæ infiniti valoris; ita ſemper incertum fuit, quantum ex illo infinito cuique Offerenti, aut inſtanti applicaretur; quidve ipſa Sacerdotis celebrantis intentio in hac fructus Sacrificii applicatione, ex mero Dei beneplacito dependente, valeret.

XI. Primitus ergo fideles ſua munera offerentes, non petebant Miſſam ſpecialiter pro ſe celebrari; ſed ſufficere credebant, ſi Miſſæ ſacrificio devotè conjungerentur; atque unà cum Sacerdote ipſum Sacrificium offerrent; divina Miſericordiæ confidentes, Sacrificii fructum ſibi applicandum pro ratione Sacrificii & diſpoſitionis.

XII. At alia eſt hodierna Offerentium honoraria ſive ſtipendia Miſſarum intentio. Hi enim ea mente & conditione ſtipendia hæc offerunt, ut tot Miſſæ quot dantur ſtipendia ſpecialiter pro ſe vel alio quem nominant celebrentur & ſpecialiter applicentur.

XIII. Et licet incertum ſit, quid hæc ſpecialis applicatio valeat; imò ſub ſola intentione generalis ſtando non minus ſape apud Deum mereatur, quam particularis exigendo; uti monet Pius Herſonius *tract. De Sollicit. Eccleſiæ. nihilominus Sacerdotes honoraria ea intentione & lege à Fidelibus oblata accipientes, ipſius quaſi juſtitæ leges inſiſterent; ſuaque avaritiam proderent, ſi intentioni Fidelium non ſatisfacerent: hancque ſolam injuſtitiam, atque Sacerdotum avaritiam ſuo Decreto Urbanus VIII. merito jugulavit; nihil de valore Sacrificii pro pluribus oblato; aut de efficaciæ applicationis ipſius Sacerdotis definiens.*

XIV. Eodem imò majori fundamento hanc, quam quorundam Sacerdotum ſordida avaritia & cæca cupiditas parturiverat, opinionem damnavit Alexander VII. anno 1665. "Non eſt contra juſtitiam pro pluribus Sacrificiis ſtipendium accipere & Sacrificium unum offerre; neque etiam eſt contra fidelitatem, etiam ſi promittam, promiſſione etiam juramento firmata, danti ſtipendium, quòd pro nullo alio offeram."

XV. Similiter propoſito dubio Sacræ Congregationis, "An cum Ordinarius præſcripſerit eleemofynam congruam juxta qualitatem loci, perſonarum ac temporum, Sacerdotes accipientes ſtipendium minus congruum, teneantur Miſſas illis ab offerente præſcriptas celebrare? Reſpondit S. Congregatio: *Teneri.*

Item

Item cum quaſitum eſſet ab eadem Congregatione; An Sacerdotes, qui tenentur Miſſas celebrare ratione beneficii, ſeu Capellæ, legati aut ſalarii poſſint etiam manualemente eleemofynam pro Miſſis votivis, aut Deſunctorum, recipere, & unico Miſſæ Sacrificio utriusque oneri ſatisfacere?

Cenſuit Congregatio: "Sacerdotes quibus diebus tenentur Miſſas celebrare ratione beneficii, ſeu Capellæ, legati, aut ſalarii, ſi eleemofynas pro aliis etiam Miſſis celebrandis fuſceperint, non poſſe eadem Miſſa utriusque obligationi ſatisfacere."

XVI. Hæc aliaque ſententiarum monſtra, quæ ſacrilega Sacerdotum quorundam aviditas adinvenit, ſi quis unà cum cenſuris hiſce attendat, facile intelliget, Pontificum in cenſurandis propoſitionibus mentem dumtaxat fuiſſe, injuſtitiam & avaritiam Sacerdotum, Fidelibus Laicis imponentium, refrænare.

XVII. Quod & obſcurè ſeculo XIII. (quando Honorarium Miſſæ jam invaluerat) obtendit Archiepiſcopus Cantuarienſis anno 1281. in ſuis Conſtitutionibus *Cap. 2.* decernens: "Nullus plura recipiat annalia celebranda, quam habet Socios celebrantes, illo caſu excepto, in quo procurans ſuffragia fieri pro Defuncto, conſentit expreſſè Defuncti memoriam alii, vel aliis copulari. Nec credat celebrans ſe dicendo Miſſam unam poſſe ſatisfacere pro duobus, pro quo utroque promiſit ſpecialiter & in ſolidum celebrare."

XVIII. Quòd ergo ſuo tempore dixit Walafrius, errorem non modicum & ſtultam opinionem eſſe illorum, qui prætendebant, non poſſe ſatisficere pluribus Offerentibus, niſi pro ſingulis ſingula Miſſæ celebrarentur: ideo dixit, quia tum temporis nondum invaluerat mos hodiernus dandi ſtipendium Sacerdoti eà lege, ut pro dante ſpecialiter Miſſam celebret; ſed oblatio ſimpliciter fiebat; ea dumtaxat conditione, ut in Sacrificio ſpecialis commemoratio fieret in ordine Offerentium.

Cum ergo ex parte Offerentium nihil eſſet, quod ad ſingulas Miſſas pro ſingulis Offerentibus celebrandis cogere; nihil quoque impediabat quòd minus uno Sacrificio, quòd ex parte Sacrificii eſt infiniti valoris, omnibus ſatisficeret. At poſtquam populus incepit offerre honorarium, ſive ſtipendium Sacerdoti ea lege, ut pro ſpeciali Miſſam celebret, juſtitæ leges refragantur, ut uno Sacrificio, contra fidem, ſaltem tacite datam, pluribus ſatisfiat.

XIX. Manet ergo etiam hodie verum, quòd Miſſæ Sacrificium, quantum eſt ex parte Chriſti primarii Sacrificantis, & Hoſtiæ oblatæ ſit infiniti valoris; atque Fidelibus aſſiſtentibus cum proportione devotionis & fidei fructus illius communicetur æqualiter ſive pauci, ſive multi aſſiſtant.

XX. Deinde hoc quoque indubitatum eſt, hodiernum Miſſarum ſtipendium eſſe conſiderandum, ut voluntati cujuſdam oblationis ſpeciem; in locum oblationis in Miſſa primitus fieri ſolite ſurrogatam,

Inſtruedus ergo eſt populus, ne honorarium illud habeat tamquam pretium Sacrificii, ſed ut voluntariam oblationem; qua Deum tamquam rerum temporalium auctorem recognoscens, una cum Sacerdote Sacrificium offerre, & ipſius Sacrificii, ac ſignanter precum, quæ pro offerentibus funduntur, participes eſſe mereatur.

XXI. Monendus inſuper eſt populus, ne in numero aut magnitudine honorarium nimium conſidat; quaſi eorum ſola oblatione virtutem Sacrificii conſequatur: cum non tam ad oblationum magnitudinem, quam offerentis affectum reſpiciat Deus.

Unde poſt alios dicit Petrus De Soto De Sacrificio Miſſæ *Leſ. 7.* "intentionem Sacerdotis offerentis & applicationem ejus prodeſſe quidem, ſed juxta diſpoſitionem illorum pro quibus offertur: Non enim quantum celebrans aut intendit, aut vult, conſequitur,

Pan Eſpen Jur. Eccl. P. II.

is pro quo celebrat, ſed quantum ſua fides & devotio digna vel eſt, ſed quæ eſt.

XXII. Quapropter Synodus Tridentina *Seſſ. 22. De Sacrificio Miſſæ cap. 2.* docens hoc Sacrificium eſſe verè propiatorium; per ipſumque fieri, ut miſericordiam conſequamur, & gratiam inveniamus in tempore opportuno, hanc requirit conditionem: *Si vero corde & recta fide; cum metu & reverentia, contriti poenitentes ad Deum accedamus.*

Et S. Thomas ait: "Hoc Sacrificium quod eſt morale Dominicæ paſſionis non habet effectum niſi in illis; qui conjunguntur huic Sacramento per fidem & charitatem." *3. parte q. 79. art. 7. ad 2.* "Et art. 5. Quamvis hæc oblatio (Sacrificii) ex ſui quantitate ſufficiat ad ſatisfaciendum pro omni pœna; tamen ſi ſatisfactoria illis, pro quibus offertur, vel etiam offerentibus ſecundum qualitatem devotionis, & non pro tota pœna.

Populus ergo ſapius monendus, ut potius ſatagat fidem & charitatem piæque cordis affectum in ſe excitare, quibus ipſi Sacrificio jungantur, quam accumulare nummos, quibus multa Sacrificia pro ſe offerri procurer.

XXIII. Hinc ulterius inculcandum populo, falſam omnino eſſe opinionem, quam per calumniam Eccleſiæ imputant hæretici, & non pauci à Catholicis, ſi non verbis ſaltem ſuo agendi modo probare videntur: quòd Miſſam ejuſmodi actum externum eſſe ſentiamus, quem Sacerdos ſuo arbitrio, quibus velit ſeu vivis ſeu mortuis accommodare queat, etiam ſi nulla fide, nullaque voluntate præditus ſit. Qui aliquam ex hoc Sacrificio ad ſe utilitatem redire volunt, ejuſmodi iure oportet, qui ad divinam ſperant miſericordiam, alioqui citra propriam fidem & devotionem aliena actio neminem ſalvum & beatum facere poteſt, & Eccleſia Dei hac ſua Sacroſancta victima homini impio non niſi hæcenus conferre aliquid poteſt, quam ut precibus illius cauſa id agat apud Deum, ut pro ſua clementia hujusmodi hominum corda convertat.

XXIV. Hæc Michael Episcopus Meſburgenſis *conſiſtione 17. De Sacrificio Miſſæ*, apud Georgium Callandrum in conſultatione de articulis religionis ad Imperatores Ferdinandum I. & Ferdinandum II. *cap. 24.* ibi pluribus oftendit, hanc opinionem falſam Catholicis aſſingi.

XXV. Ex his quoque facile intelligent pauperes, ſe poſſe non ſecus ac divites eſſe Sacrificii participes; modo ſerventi charitate & viva fide Sacrificio jungantur; memores quòd Sacerdos ſpecialiter memoriam agens omnium circumſtantium, addat: *Quorum tibi ſides cognita eſt & nota devotio.* Quibus rutilus evincitur, ut notat Cajetanus, "applicationem hujus Sacrificii non ſola intentione, ſed devotione adjuncta perfici: cuius rei ratio ſit, quia in Sacrificiis & oblationibus, quantitas devotionis magis penſatur, quam rei oblatæ."

XXVI. Quid igitur nihil operatur intentio ſive applicatio Sacerdotis? Reſpondet Petrus de Soto loco citato: "Intentio quidem celebrantis, maxime quando ille Deo gratus eſt, multum prodeſt, ſed nihil determinati tamen haberi poteſt, nec id opus eſt inquiri: cum procul dubio magis valeat devotio accedentis, Sacerdos verò hanc applicationem applicans (ut loquuntur) iſti aut illi, hoc agit, ut eos Deo commendans, ipſi æſtimationem valoris relinquat, & hoc quidem tam in ipſo Sacrificio, quam in ſuis, quas vel ex Eccleſiæ ordinatione, vel voluntate propria Deo fundit precibus."

XXVII. Inde hanc ſine ulla hæſitatione format conſulationem: "Unde non eſt dubitandum, melius & utilius eſſe fidelibus, altare Sacrificio Miſſæ, & fide & devotione

Gg

votione